

Derleme / Review

Çocuk Hemşireliğinde Sihirli Bir Dokunuş-Bir Dikkat Dağıtma ve Oyun Yöntemi Olarak Vantrilokizm ve Hastanede Yatan Çocuklar Üzerindeki Etkisi

A Magical Touch in Pediatric Nursing-Ventriloquism as a Distraction and Play Method and its Effect on Hospitalised Children

Abdullah Sarman¹ Emine Sarman²

¹ Bingöl Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu İlk ve Acil Yardım Programı, Bingöl, TÜRKİYE

² Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi, Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı, Isparta, TÜRKİYE

Geliş tarihi/ Date of receipt: 13/06/2021

Kabul tarihi/ Date of acceptance: 10/09/2021

© Ordu University Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, TÜRKİYE, **Published online:** 06/04/2022

ÖZ

Kuklalar, sağlık hizmetlerinin sunumunda görev alan profesyoneller tarafından çocuklara çeşitli faydalar sağlamak amacıyla kullanılmaktadır. Kuklalar aracılığıyla çocuklara kaygı, korku ve açıklamada zorlandıkları çeşitli duygularını ifade edebilmeleri açısından kolay bir yol sağlanır. Vantrilokizm olarak bilinen yöntem, kukla kullanımında yaygın şekilde uygulanmaktadır. Bu yöntemde kişinin dudaklarını hareket ettirmeden konuşabilme yeteneği kastedilmektedir. Bu derleme makalede kuklalarla yapılan vantrilokizm uygulamalarının genel özellikleri, hastanede yatan çocuklar üzerindeki etkilerinin belirtilmesi ve çocuk hemşireliği uygulamalarındaki kullanımına yönelik literatür bilgilerinin tartışılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, hastanede yatmak, hemşirelik, kukla, vantrilokizm

ABSTRACT

Puppets are used by professionals involved in the delivery of health services to provide various benefits to children. Through puppets, children are provided with an easy way to express their various feelings of anxiety, fear, and difficulty in expressing. The method known as ventriloquism is widely practiced in puppet use. In this method, the ability to speak without moving one's lips is meant. In this review article, it is aimed to discuss the general characteristics of ventriloquism practices with puppets, their effects on hospitalised children, and the literature on their use in pediatric nursing practices.

Keywords: Child, hospitalisation, nursing, puppet, ventriloquism

ORCID IDs of the authors: AS: 0000-0002-5081-4593; ES: 0000-0002-4671-9315

Sorumlu yazar/Corresponding author: Abdullah Sarman

Bingöl Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu İlk ve Acil Yardım Programı, Bingöl, TÜRKİYE

e-posta/e-mail: abduallah.sarman@hotmail.com

Atıf/Citation: Sarman, A. & Sarman, E. (2022). Çocuk hemşireliğinde sihirli bir dokunuş-bir dikkat dağıtma ve oyun yöntemi olarak vantrilokizm ve hastanede yatan çocuklar üzerindeki etkisi. Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi, 5(1), 125-131. DOI: 10.38108/ouhcd.951804

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License

Giriş

Kuklalar, 1950'lerden beri sağlık hizmetlerinin sunumunda görev alan profesyoneller tarafından çocuklara çeşitli faydalar sağlamak amacıyla kullanılmaktadır (Bromfield, 1994; Howells ve Townsend, 1954). Kuklaların sağlık hizmetlerinde kullanımı, çocukla oyun yoluyla etkileşim kurma ve aynı zamanda eğitim verme unsurlarını birleştiren bir simülasyon yöntemi olarak ortaya çıkmaktadır (Tilbrook ve ark., 2017). Kuklalar aracılığıyla çocuklara kaygı, korku ve açıklamada zorlandıkları çeşitli duygularını ifade edebilmeleri açısından kolay bir yol sağlanır (da Cruz ve ark., 2012). Bunlara ek olarak sağlık profesyonelleri çocuklar ve aileleri için öğrenmeyi kolaylaştıran gerçek hayat senaryolarını simüle etmek için kuklalardan yararlanabilir (Burns-Nader ve Hernandez-Reif, 2016). Vantrilokizm, kişilerin kukla yardımıyla konuşmalarını ağız boşluğundaki organların hareketlerini izleyenlere görünmeyecek şekilde yapabilmesine izin veren bir yanılsama yaratma yeteneğidir (Cooren, 2010). Daha basit bir ifadeyle vantrilokizm'de kişinin dudaklarını hareket ettirmeden konuşabilme yeteneği kastedilmektedir.

Bunun sonucunda dinleyenler, konuşulan kelimeleri başkalarının söylediğini düşünür. Vantrilokizm'de sesin meydana gelmesi ve ortaya çıkışında ağız boşluğundaki organların hareketlerinin karşıdaki kişilere gösterilmemesi ve dudakların tümüyle hareketsiz kalması istenmektedir. Bu esnada ortaya çıkan ses monotondur, çok güçlü ve belirgin değildir (Messerli, 2017). Bu tür uygulamaların çocukların ilgisini çekebileceği düşünüldüğünde farklı amaçlar için kullanılmasıyla çeşitli faydalar sağlanabilecektir.

Literatürde kuklaların kullanılabilirdiği durumlar bildirilmesine rağmen, hemşirelerin kuklaları nasıl kullandıkları veya klinik bağlamda uygulamalarına neyin rehberlik ettiği bilinmemektedir (Reid-Searl ve ark., 2017). Bu derleme makalede kuklalarla yapılan vantrilokizm uygulamalarının genel özellikleri, hastanede yatan çocuklar üzerindeki etkileri ve çocuk hemşireliği uygulamalarındaki kullanımını açıklanmıştır.

Vantrilokizm Türleri

Kukla uygulamalarında kullanılan vantrilokizm yöntemleri algısal vantrilokizm, teknolojik-ideolojik vantrilokizm, anlatıbilimsel vantrilokizm ve bir söylem stratejisi olarak vantrilokizm olarak sıralanmaktadır.

Algısal Vantrilokizm

Görsel ve işitsel uyarıların kişilerin algısı üzerinde etkili olduğu belirtilmektedir. Vroomen ve De Gelder (2004), algısal vantrilokizm'in etkisini şu şekilde tanımlamıştır: "Karşıdaki insanların göreceği şekilde yüz ve dudak hareketleri olmadan, bir kukla yardımıyla verilen işitsel ve görsel uyarılar algısal sistemimiz tarafından tek bir olay şeklinde algılanır. Kuklayı hareket ettiren kişinin hiç konuşmaması nedeniyle kuklanın hareketleri esnasında işitilen sesler onun canlı olduğunu düşündürdüren bir yanılsamaya eden olur" (Vroomen ve De Gelder, 2004). Burada asıl önemli olan vantriloğun performansı olarak belirtilmektedir. Kuklanın ağzı açılıp kapandığında seyircinin duyduğu ses, kuklayı eliyle hareket ettiren kuklacı yerine kuklanın kendisinden çıktığı şeklinde bir algı oluşturur. Kuklanın sağladığı görsel uyarı nedeniyle, seyircilerin sesi algılayışı değişir ve bu olay sanki kukla konuşuyormuş şeklinde bir algıyı tetikler (Messerli, 2017).

Teknolojik-İdeolojik Vantrilokizm

Bu etkinin, kaynağı belli olmayan bir sesin insanı rahatsız veya tedirgin etmesi nedeniyle o an ortamda olan ve dudak hareketleri sergileyen bir kuklaya ya da bir gölgeye atfetmeyi tercih etmemizden kaynaklandığı belirtilmektedir (Altman, 1980). Altman (1980)'e göre, vantrilok kuklanın amacı, vantriloğun normal ses düzeyi ile konuşmadığı şeyleri daha samimi, kişisel ve korumasız bir dil olan karın sesiyle söylemektir.

Anlatıbilimsel Vantrilokizm

Bu anlamdaki vantrilokluk, her şeyden önce anlatıcının sesine ya da seslerine atıfta bulunur. Anlatıcı, kendi sesini kullanmanın yanı sıra, ek ikincil seslerle kuklaları aracılığıyla kurgusal karakterleri de vantriloklaştırabilir. Anlatıcı, açık veya kısmen anlatının belirli bir noktasında dinleyicilerde tepki oluşturacağını düşündüğü şeyi dile getirebilir. Anlatıcı ile dinleyiciler arasında kukla aracılı bir iletişim ortamı meydana gelir (O'Neill, 1994).

Bir Söylem Stratejisi Olarak Vantrilokizm

Bu yaklaşıma göre, konuşmacıların sahnede bir karakterleri canlandırarak kendilerini ifade edebileceklerine inanılmaktadır. Bir konuşmacının, kendisini yansıtan bir kukla yardımıyla mesajlarını iletmesi söz konusudur. Böylece kukla, vantrilok adına konuşur. Kişisel istek, beklenti, duygu ve görüşlerini dinleyenlere açıklar (Goffman, 1986). Tannen (2010), konuşmacıların vantrilokasyon yaparak ve canlandırdıkları mankenlerin belirli özelliklerini benimsemelerini sağlayarak başkalarını

etkilemenin bir yolunu bulabileceklerini bildirmişti (Tannen, 2010).

Yapıcı Vantrilokluk

Vantrilokizm’de yalnızca bir konuşmacı varmış veya başka biri aradaki bir şey aracılığıyla konuşuyormuş gibi yapıldığında iletişimin söylemi ve stratejisi sorgulanabilir. Cooren (2010), herhangi bir konuşma eyleminin başarılı sonuçlarından söz edilebilmesi için konuşmacıların yüz yüze etkileşimde bulunmak zorunda olduğuna işaret etmiştir. Canlı olarak insan ve canlı olmayan unsurlar arasındaki etkileşimde vantrilok devreye girer. Vantrilok, insan olmayan unsurları canlandırarak bir konuşmacı haline dönüştürür. Cooren’in vantrilokluk anlayışının vurguladığı şey, “sözcünün kuklalar aracılığıyla yeni kimlikler oluşturarak insanlarla etkileşim kurmalarına olanak sağlamasıdır” (Cooren, 2010).

Çocuk Hemşiresinin Hastanede Kukla Kullanımındaki Rol ve Sorumluluğu

Hastanede yatmak ve tedavi görmek çocuklar için korkutucu bir deneyim olabilir. Tanıdık olmadıkları görüntü ve seslerin varlığı, yabancı kişi sayısının artması, ağrı ve tıbbi işlem korkusu hastanede yatan çocuklarda kaygı ve korku gibi olumsuz duyguları tetikleyebilir (Caleffi ve ark., 2016). Eğer bu tür olumsuz duygu durumları erken dönemde saptanmaz ve gerekli önlemler alınmazsa ileriki dönemlerde çocuğun davranışlarda gerileme, saldırganlık, işbirliği eksikliği, geri çekilme vb. sorunlar yaşanabildiği ifade edilmektedir (Favara-Scacco ve ark., 2001). Yaşanabilecek bu tür olumsuzlukların önlenmesi, çocuklar ve ailelerinde etkili bir baş etme stratejisi oluşturmaya yardımcı olunması için farklı disiplinlerden sağlık uzmanları çeşitli uygulamalar yapabilmektedir. Özellikle de çocuklar ve aileleriyle hastane ortamında sürekli iç içe olan çocuk sağlığı hemşireleri farklı türden müdahaleler kullanarak çocuklar için tıbbi ortamdan kaynaklanan kaygı ve stresi azaltmaya çalışır. Bu amaçla en sık kullanılan yöntemlerden biri de dikkat dağıtma teknikleridir. Dikkat dağıtma, çocuklara dikkatlerini kaygı, korku, acı veya endişe oluşturan bir kaynaktan farklı bir olay/obje veya nesneye odaklanmalarını öğretmeyi ve onlara yardım etmeyi hedefleyen, çocuk sağlığı hemşireleri tarafından da yaygın olarak kullanılan bir müdahaledir (Sahiner ve Bal, 2015). Dikkat dağıtma tekniklerine örnek olarak, tıbbi bir işlem sırasında çocukların dikkatini çizgi film izlemeye, kitap okumaya, oyun oynamaya, müzik dinlemeye veya kukla müdahalesine odaklamak verilebilir (Burns-Nader ve Hernandez-Reif, 2016). Oyun ise çocuklara

yaşamlarında karşılaştıkları farklı durum ve olayları anlamlandırabilmelerine olanak sağlayan, çocukların duygularını ifade etmelerine ve stres yaşadıkları süreçlerde kendileriyle ilgili kontrol kazanmalarına olanak veren bir durumdur (Nabors ve ark., 2013). Terapötik oyun, hastalık ve hastaneye yatıştan kaynaklanan travmayı azaltmak, çocukların hastaneye ve tedaviye alışmalarını sağlamak ve stresli olaylarda olumlu başa çıkma stratejileri geliştirmek için kullanılan bir tekniktir (Farhat ve ark., 2013). Vantrilokizm’de kullanılan kukla gösterisi, dikkat dağıtmayı sağlayan terapötik oyun yöntemlerinden biridir (Chen ve ark., 2014). Biraz zaman ve özveriyle vantrilokizm rahatlıkla öğrenilebilir. Bu yöntemi uygulamak için gereken beceri kimilerine göre doğuştan bir yeteneği gerektirirken kimilerine göre derin nefes egzersizleri, dudak kontrolü çalışmaları ve taklit yeteneğinin geliştirilmesi ile zaman içerisinde kendiliğinden kazanılmaktadır (Sodiummedia, 2021). Özellikle sahne sanatlarının incelenmesi vantrilokizm için gereken yeteneğin geliştirilmesini sağlayacaktır. Tiyatro, doğaçlama, komedi veya oyunculuk eğitimleri almak, başarılı bir vantrilok olmak için ihtiyaç duyulan güven ve becerileri kazandırabilir. Benzer şekilde bu yöntemi bir meslek haline getiren vantriloklar tarafından açılan kurslar ve bu kurslarda düzenlenen pratik çalışmaları sayesinde gerekli becerinin kazanılmasında katkı sağlanacağı belirtilmektedir (Cathedralcollege, 2021). Vantrilokun başarılı bir performans sergilemesi için kuklasını sahnelemeden önce onu bir karaktere büründürmesi faydalı olacaktır. Karakteri kendi kişiliğinden farklı bir özellikte sergilemesi yaratıcılığı sağlayacağı gibi izleyenler için ilginç, eğlenceli ve ilgi çekici olabilir. Karakter için arka planda yaratıcı bir hikâye oluşturulmalıdır. Sahnede iyi bir performans gösterebilmesi için sergilenen karakterin vantrilokla bir bütünlüğü olması gerektiği unutulmamalıdır.

Bu tür kukla müdahaleli oyunlar, hastanede yatan çocukların duygularını iletmeleri için bir araçtır. Ayrıca çocukların hemşire ile iletişim kurmasını kolaylaştırarak, kendilerini ifade etmesine olanak tanır (Thompson, 1994). Özellikle çocuk sağlığı hemşireleri kukla kullanılarak yapılacak oyunların çocuklar üzerindeki öneminin farkında olmalı, yöntem ve tekniklerle ilgili araştırma yapmalı, hastanede yatan çocukların bakımında bu uygulamalara yer vermelidir (Koukourikos ve ark., 2015). Çocuk sağlığı hemşireleri hastanede yatan çocuklar için günlük rutin uygulamalarda, cerrahi müdahale öncesinde ve

ağrılı tedavi prosedürleri sırasında bir bakım stratejisi olarak bu müdahale yöntemini rahatlıkla kullanabilirler (Orhan ve Yıldız, 2017).

Vantrilokizm'in Çocuklarda Kullanılabileceği Alanlar

Kronik Hastalıklar

Kuklaların kullanıldığı bazı çalışmalarda diyabet (Kalra ve ark., 2014; Sparapani ve ark., 2012) ve kanser (Sposito ve ark., 2016) gibi kronik hastalığı olan çocukların ilaçlara ve tedavi sürecine uyumu incelenmiştir. Kuklalarla etkileşimin çocukların kendilerini rahat hissetmelerine yardımcı olduğu için hastalığın yönetimi üzerinde olumlu bir etki sağladığı ve çocukların birbirleriyle kurduğu iletişim ve etkileşimi kolaylaştırdığı belirlenmiştir. Ayrıca bu çalışmalarda kuklalarda çocuk sesi çıkartılmasının daha faydalı olacağı ifade edilmiştir (Sparapani ve ark., 2012). Benzer bir çalışma Pélicand ve arkadaşları (2006), tarafından yapılmıştır (Pélicand ve ark., 2006). Yaş grubu 10-12 olan diyabetli çocuklarda kukla kullanılarak yapılan oyun ve eğlence etkinliklerinin çocukların tedavi ve ilaçlara uyumunu inceleyen bir çalışmanın sonucunda kuklaların, çocukların günlük yaşamlarında diyabetle ilgili yaşadıkları zorlukların farklı yönleri hakkında kendilerini ifade etmelerini sağlamak için önemli bir araç olarak kullanılabileceği belirlenmiştir. Ayrıca çocukların tedaviyle ilgili çeşitli becerileri geliştirmelerini sağlamak için bu tür yöntem ve araçların terapötik hasta eğitim programlarında etkili bir şekilde uygulanabileceği belirtilmiştir. Kuklaların, çocukların bağımsız olarak tepki ve karar vermelerine, böylece daha önce kendilerini güçsüz hissettikleri durumlar üzerinde kontrolü yeniden kazanmalarına olanak tanıyan yansıtıcı ve etkileşimsel bir işlevi bulunmaktadır. Hastanede yatmak gibi çocuklar açısından zorlayıcı durumlar söz konusu olduğunda (Öztürk Şahin ve Topan, 2019), kukla kullanımının çocukların becerilerini ortaya çıkarma potansiyeli bulunmaktadır. Ayrıca çocuklar, cansız nesnelere olan kuklaların vantrilok tarafından canlandırıldığına şahit olup bu duruma alıştıklarında onlarla daha fazla ilişki kurabilir (Hartwig, 2014). Burns-Nader ve Hernandez-Reif (2014), bir kukla gösterisi sırasında, çocukların hastaneye yatışları hakkındaki düşüncelerini daha rahat ifade edebildiklerini belirlemiştir. Bu durumun sağlık profesyonellerinin çocuklardaki endişeleri gidermek için farklı müdahaleler ve başa çıkma modelleri planlamasına olanak sağlayabildiği bildirilmiştir (Burns-Nader ve Hernandez-Reif, 2016). Alanyazında, sağlık profesyonellerinin

çocuklara hastalık ve tedavilerini öğretirken kuklalardan nasıl yararlanabileceklerinin detayları da belirtilmektedir (Fisher, 2009). Kukla kullanımı çocukların hastalıklarının yönetimiyle ilgili becerilerini geliştirerek, hastaların öz bakımıyla ilgili kararlar vermesini kolaylaştırır. Ek olarak, zor ve acı verici duygu durumlarından uzaklaştırmak için kullandıkları alternatif bir yöntemdir (Pélicand ve ark., 2006). Kuklanın terapötik bir araç olarak kullanılmasının dışında çocukların hastalıkları hakkında bilgi edinmelerini kolaylaştırmada çeşitli yararları olabildiği de belirtilmiştir (Hall ve ark., 2002). Yaş aralığı 7-12 olan ve hastanede kanser tedavisi gören çocuklarda sağlık profesyonelleri tarafından uygulanan kukla müdahalesinin etkinliğinin değerlendirildiği bir çalışmada ise kuklaların etkileşimi ve iletişimi geliştirdiği, eğlenceli bir yöntem olarak kullanılabileceği bildirilmiştir. Kuklaların çocukların motor, bilişsel ve duygusal gelişimlerine uygun ve yaratıcı bir şekilde kullanılmasının faydaları çocukların kendilerini özgürce ifade etmelerine izin vermek, özerkliklerine saygı duyulduğunu hissettirmek şeklinde sıralanmıştır. Kukla müdahalesi esnasında uygulayıcının çocukla daha fazla etkileşime girmesi ve iletişim kurması hemşireler açısından olumlu bir tedavi stratejisi olarak değerlendirilmektedir (Reid-Searl ve ark., 2017). Ayrıca bu müdahalelerin hastaların tedavi sürecinde sağlık ekibine yardımcı olduğu için klinik uygulamayı zenginleştirebildiği bildirilmiştir (Sposito ve ark., 2016).

Bilgilendirme ve Eğitim

Oyun, çocuğun en doğal öğrenme ortamıdır ve dünyaya uyum sağlamasındaki önemli araçlardan biridir (Olson, 1997). Oyun, sadece eğlence amacı taşımaz. Aynı zamanda çocukların ihtiyacı olan konularda eğitilmesi amacıyla da kullanılabilir. Özellikle de tedaviye uyumu artırmak ve bir çocuğun hastanedeki bakım uygulamaları esnasında yaşadığı sıkıntıları azaltmak oldukça önemlidir (Mahajan ve ark., 1998). Laringeal bir tümör için trakeotomi uygulanması gereken iki yaşındaki bir çocuğa kukla uygulamasının etkilerini konu alan bir vaka analizi çalışmasında çocuğun ameliyat sonrası aşırı kaygılı olarak tepkiler verdiği, aspirasyon, kanül değiştirme gibi trakeostomi bakımıyla ilgili konularda sağlık personeliyle işbirliği yapmayı reddettiği belirtilmiştir. Terapötik bir yaklaşım tekniği olarak çocuğun en sevdiği bebek kuklanın eğitim amaçlı kullanılmasıyla birlikte gerekli tüm bakım uygulamalarının kendisine görselleştirilerek ifade edilebildiği belirlenmiştir. Çocuğun oyuncak bebeği tedavi etmeye alıştıktan sonra, trakeostomi

bakımının daha kolay hale geldiği ve tedaviye uyumun büyük ölçüde arttığı belirtilmiştir. Bu yöntemin çocuklarda kaygı ve korku meydana getiren uygulamalar öncesinde eğitim amaçlı kullanıldığında birtakım yararları olduğu belirlenmiştir (DeRowe ve ark., 2003). Çocuğun tedaviye katılımını teşvik eden bir kukla müdahalesinin astımı olan bir çocuğa ölçülü doz inhaler kullanmanın doğru tekniğini anlatmadaki etkinliğini belirten bir çalışmada çocukların kuklalarla eğlenceli zaman geçirerek, düşündüklerini soracakları rahat bir ortam bulabildikleri böylece öğrenmelerinin pekiştirildiği belirlenmiştir (Reid-Searl ve ark., 2017).

İnvaziv İşlemlere Hazırlık

Alanyazında, kuklaların çocukları kalp kateterizasyonu, kemik iliği biyopsisi gibi çeşitli cerrahi prosedürler için hazırlamada yaygın olarak kullanıldığı bildirilmektedir (Athanassiadou ve ark., 2009). Kuklaların çocukların bu tür işlemlere psikolojik açıdan hazırlanmasında etkili bir teknik olduğu belirlenmiştir (Tilbrook ve ark., 2017). Bu bilgi geçmiş yıllardan beri bilinmesine ve herhangi bir işlem uygulanacak çocukların, önceden bir kukla gösterisi ile duruma adapte edilmeleri halinde işlem öncesi ve sonrasında nelerle karşılaşabileceğini, duyacağını ve hissedeceğini anlayabilecekleri belirtilmesine rağmen (Whitson, 1972) bunun klinik uygulamalara yansımaları son dönemde artmaya başlamıştır. Örneğin lokal anestezi altında yapılan sünnet ameliyatı sırasında kukla gösterisinin işlem esnasında ve sonrasında yaşanan ağrıyı ve kaygıyı azaltmada etkili olduğu belirtilmiştir (Suzan ve ark., 2020). Brezilya'daki özel bir hastanede yaş aralığı 3-6 olan çocuklarda damar yolu açılırken kuklaların kullanılmasının işlem esnasında yaşanan ağrıyı azalttığı, çocukların işbirliği yapmasını kolaylaştırdığı, zor bir işlem olarak tanımlanan bu prosedürü daha az stresli hale getirmeye yardımcı olduğu belirtilmiştir. Çocuk sağlığı hemşirelerinin çocuklara daha hümanist bir bakım sunarken bu yöntemi rahatlıkla uygulayabilecekleri belirlenmiştir (Da Silva ve ark., 2016). Athanassiadou ve arkadaşlarının (2009), kukla kullanılarak yapılan oyun etkinliğinin çocukların stresini azaltmadaki etkinliğini belirlemek için yaş aralığı 4-10 olan çocuklarla yaptığı çalışmada kukla etkinliği yapılan ve çocukların aktif katılım sergilediği müdahale grubunda ameliyat sonrası daha az davranış bozukluğu, saldırganlık ve hiperaktivite sergilendiği ve müdahalenin başarılı olduğu belirtilmiştir. Aynı çalışmada kuklaların invaziv işlemler sırasında çocukların baş etme

mekanizmalarını artıran ve eğitilmelerine yardımcı olan yönü vurgulanarak, standart tıbbi bakıma ek olarak psikolojik bakım sağlarken kuklaları entegre etmenin önemi vurgulanmıştır (Athanassiadou ve ark., 2009). Başka bir çalışmada ise çocuklara yapılacak cerrahi süreçleri açıklarken ve bazı bilgiler hakkında açıklama yaparken kuklaların kullanılmasının destekleyici olduğu bildirilmiştir (Li ve Lopez, 2008). Okul öncesi dönemdeki 50 çocuğun ameliyattan bir gün önce yapılandırılmış bir kukla gösterisine katılmasının ameliyat olaylarını dramatize edebilmelerine yardımcı olduğu, kullanılacak tıbbi malzemeleri tanımlarını kolaylaştırdığı ve çocuklara duygularını ifade etmeleri için zaman sağladığı belirtilmiştir. Aynı çalışmada kuklalarla canlandırmanın terapötik bir yönünün olduğuna dikkat çekilerek ameliyat sonrası nabız gibi fiziksel parametrelerde iyileşme meydana geldiği bildirilmiştir (Zahr, 1998). Yaş aralığı 7-12 olan elektif cerrahi uygulanan çocuklarda ameliyat öncesinde kuklalarla anestezi prosedürünün gösterilmesinin çocuklar üzerindeki etkilerini inceleyen bir çalışmada ise çocukların duygu ve düşüncelerini ifade etmelerinin ve yapılan prosedürel açıklamaları anlamalarının sağlanmasında kukla kullanılmasının yararlı olacağı belirtilerek, bu uygulamalara katılan çocukların daha düşük durumluk kaygı puanlarına sahip olduğu ve daha az olumsuz duygular gösterdikleri belirlenmiştir (William Li ve ark., 2007). Kukla gösterilerinin sağlık profesyonellerine ve özellikle de çocuk sağlığı hemşirelerine çocuğun düşünce dünyasını anlama ve yanlış anlamalarını giderme fırsatı vermesi bakımından olumlu sonuçları olacağı düşünülmektedir (Burns-Nader ve Hernandez-Reif, 2016)

Sonuç ve Öneriler

Alanyazından elde edilen sonuçlara göre, kuklalarla yapılan uygulamalarının çeşitli kronik hastalıkları (Kalra ve ark., 2014; Sparapani ve ark., 2012; Sposito ve ark., 2016) olan çocuklarda olumlu etkileri olabildiği, çocukları hastanede uygulanan farklı işlem prosedürlerine hazırlamada (Orhan ve Yıldız, 2017) faydalı sonuçları olduğu, kişisel istek, beklenti, duygu ve görüşlerini karşısındakilere açıklamayı kolaylaştırdığı belirlenmiştir (Goffman, 1986). Vantrilokizm olarak bilinen ve kuklaların dudakların tümüyle hareketsiz kalarak canlandırıldığı uygulamaların (Messerli, 2017) çocuklarda ilgi uyandıran adeta sihirli bir yöntem olarak algılanmasının mümkün olacağı düşünülmektedir. Hemşirelik uygulamalarında

kullanılmasının verilen bakımın kalitesini artırarak çocuklarda hastanede yatmanın neden olabildiği sorunları gidermede destekleyici olabildiği belirlenmiştir. Bu sonuçlar, nonfarmakolojik bir yöntem olarak klinik yönetimi etkileyebildiğini göstermesi açısından önemli ve olumlu bir sonuç olarak yorumlanabilir. Bu doğrultuda, çocuk sağlığı hemşirelerine hastane uygulamalarında kukla müdahaleleri yapmaları, vantrilokizm alanında bilgi edinmeleri ve vantrilokluk eğitimleri almaları tavsiye edilmektedir. Ek olarak, hastanede yatan çocuklarda uygulanan bu tür müdahalelerin terapötik üstünlüğünü kanıtlamak için daha fazla araştırma yapılması önerilmektedir.

Araştırmanın Etik Yönü/ Ethics Committee

Approval: Kullanılan literatür kaynaklar bölümünde gösterilmiştir.

Hakem/Peer-review: Dış hakem değerlendirmesi.

Yazar Katkısı/Author Contributions: Fikir/kavram: AS, ES; Tasarım: AS, ES; Danışmanlık: AS; Veri toplama: AS, ES; Analiz ve/veya Yorum: AS, ES; Kaynak tarama: AS, ES; Makalenin Yazımı: AS, ES; Eleştirel inceleme: AS, ES.

Çıkar çatışması/Conflict of interest: Çalışmada herhangi bir çıkar çatışması söz konusu değildir.

Finansal Destek/Financial Disclosure: Herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Çalışma Literatüre Ne Kattı?

- Literatürde kuklaların kullanılabilirliği durumları bildirilmesine rağmen, hemşirelerin kuklaları nasıl kullandıkları veya klinik bağlamda uygulamalarına neyin rehberlik ettiği bilinmemektedir.
- Çocuk sağlığı hemşireliğinde kuklalarla yapılan müdahalelerin hangi alanlarda yoğunlaştığı ve hedeflerinin neler olduğu belirtildi.
- Vantrilokizm uygulamalarının genel özellikleri, hastanede yatan çocuklar üzerindeki etkileri ve çocuk hemşireliği uygulamalarındaki kullanımına ilişkin bazı önerilerde bulunuldu.

Kaynaklar

- Altman R. (1980). Moving lips: cinema as ventriloquism. *Yale French Studies*, 60, 67-79.
- Athanassiadou E, Tsiantis J, Christogiorgos S, Kolaitis G. (2009). An evaluation of the effectiveness of psychological preparation of children for minor surgery by puppet play and brief mother counseling. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 78(1), 62-63.
- Bromfield R. (1994). The use of puppets in play therapy. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 12(6), 435-444.

- Burns-Nader S, Hernandez-Reif M. (2016). Facilitating play for hospitalized children through child life services. *Children's Health Care*, 45(1), 1-21.
- Caleffi CCF, Rocha PK, Anders JC, Souza AIJ de S, Burciaga VB, Serapião Lda S. (2016). Contribution of structured therapeutic play in a nursing care model for hospitalised children. *Revista Gaúcha De Enfermagem*, 37(2), e58131.
- Cathedralcollege. (2021). Ventrilokizm Nasıl Öğrenilir. Erişim tarihi: 17.08.2021. <https://tr.cathedralcollege.org/aprender-ventriloqua-2768>.
- Chen I, Hsu YC, Hu Y, Chung YY. (2014). Therapeutic play promoting children health management-preschool children aerosol therapy completion rates. *International Journal of Research in Medical Sciences*, 1(1), 88-92.
- Cooren F. (2010). Action and Agency in Dialogue Passion, Incarnation and Ventriloquism. Amsterdam, John Benjamins, p. 85-140.
- da Cruz DSM, Collet N, Antão Marques DK. (2012). Importance of using therapeutic toys in care of children with diabetes type 1. *Journal of Nursing UFPE on Line*, 6(4), 858-862.
- da Silva JR, Pizzoli LM, Amorim AR, Pinheiros FT, Romanini GC, da Silva JG, Joaneete S, Alves SS. (2016). Using therapeutic toys to facilitate venipuncture procedure in preschool children. *Pediatric Nursing*, 42(2), 61-68.
- DeRowe A, Fishman G, Leor A, Kornecki A. (2003). Improving children's cooperation with tracheotomy care by performing and caring for a tracheotomy in the child's doll-a case analysis. *International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology*, 67(7), 807-809.
- Farhat A, Kouzegaran S, Sabertanha A, Mohammadzadeh A, Sani FM. (2013). Assessment of pain management in pediatric emergency department in Mashhad-Iran. *International Journal of Pediatrics*, 1(2), 25-29.
- Favara-Scacco C, Smirne G, Schilirò G, Di Cataldo A. (2001). Art therapy as support for children with leukemia during painful procedures. *Medical and Pediatric Oncology*, 36, 474-480.
- Fisher J. (2009). *Puppets, Language and Learning*. 1 st Edition, London, A&C Black Publishers Limited, p. 1-64.
- Goffman E. (1986). *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*. Boston, MA, Northeastern University Press, p. 1-40.
- Hall TM, Kaduson HG, Schaefer C. (2002). Fifteen effective play therapy techniques. *Professional Psychology: Research and Practice*, 33(6), 515-522.
- Hartwig EK. (2014). Puppets in the playroom: utilizing puppets and child-centered facilitative skills as a metaphor for healing. *International Journal of Play Therapy*, 23(4), 204-216.

- Howells JG, Townsend D. (1954). Puppetry as a medium for play diagnosis. *American Journal of Occupational Therapy*, 17(2), 46-52.
- Kalra S, Chugh S, Dinakaran P. (2014). Diabetes and play therapy. *Journal of Social Health and Diabetes*, 2(1), 40-44.
- Koukourikos K, Tzeha L, Pantelidou P, Tsaloglidou A. (2015). The importance of play during hospitalization of children. *Materia Socio Medica*, 27(6), 438-441.
- Li HCW, Lopez V. (2008). Effectiveness and appropriateness of therapeutic play intervention in preparing children for surgery: a randomized controlled trial study. *Journal for Specialists in Pediatric Nursing*, 13(2), 63-73.
- Mahajan L, Wyllie R, Steffen R, Kay M, Kitaoka G, Dettorre J, Sarigol S, McCue K. (1998). The effects of a psychological preparation program on anxiety in children and adolescents undergoing gastrointestinal endoscopy. *Journal of Pediatric Gastroenterology and Nutrition*, 27(2), 161-165.
- Messerli TC. (2017). Sitcom humour as ventriloquism. *Lingua*, 197, 16-33.
- Nabors L, Bartz J, Kichler J, Sievers R, Elkins R, Pangallo J. (2013). Play as a mechanism of working through medical trauma for children with medical illnesses and their siblings. *Issues in Comprehensive Pediatric Nursing*, 36(3), 212-224.
- O'Neill P. (1994). *Fictions of Discourse: Reading Narrative Theory*. Toronto, University of Toronto Press, p. 1-190.
- Olson L. (1997). The sublimation of the grade school child. Noshpitz JD, Kernberg PF, Bemporad JR editors. *Handbook of Child and Adolescent Psychiatry. The Grade School Child: Development and Syndromes*. USA: John Wiley & Sons, Ltd, p. 107-113.
- Orhan E, Yildiz S. (2017). The effects of pre-intervention training provided through therapeutic play on the anxiety of pediatric oncology patients during peripheral catheterization. *International Journal of Caring Sciences (IJCS)*, 10(3), 1533-1544.
- Öztürk Şahin Ö, Topan A. (2019). Investigation of the fear of 7-18-year-old hospitalized children for illness and hospital. *Journal of Religion and Health*, 58(3), 1011-1023.
- Pélicand J, Gagnayre R, Sandrin-Berthon B, Aujoulat I. (2006). A therapeutic education programme for diabetic children: recreational, creative methods, and use of puppets. *Patient Education and Counseling*, 60(2), 152-163.
- Reid-Searl K, Quinney L, Dwyer T, Vieth L, Nancarrow L, Walker B. (2017). Puppets in an acute paediatric unit: nurse's experiences. *Collegian*, 24(5), 441-447.
- Sahiner NC, Bal MD. (2015). The effects of three different distraction methods on pain and anxiety in children. *Journal of Child Health Care*, 20(3), 277-285.
- Sodiummedia. (2021). Ventrilokizmin Özü Nedir. Erişim tarihi: 17.08.2021, <https://tr.sodiummedia.com/3927745-venus-is-what-is-it>.
- Sparapani V de C, BorgesIsa ALV, Oliveira R de, PanLucila D, Nascimento C. (2012). Children with type 1 diabetes mellitus and their friends: the influence of this interaction in the management of the disease. *Revista Latino-Americana de Enfermagem*, 20(1), 117-125.
- Sposito AMP, de Montigny F, Sparapani Vde C, Lima RAG, Silva-Rodrigues FM, Pfeifer LI, Nascimento LC. (2016). Puppets as a strategy for communication with Brazilian children with cancer. *Nursing & Health Sciences*, 18(1), 30-37.
- Suzan ÖK, Şahin ÖÖ, Baran Ö. (2020). Effect of puppet show on children's anxiety and pain levels during the circumcision operation: a randomized controlled trial. *Journal of Pediatric Urology*, 16(4), 490.e1-490.e8
- Tannen D. (2010). Abduction and identity in family interaction: ventriloquizing as indirectness. *Journal of Pragmatics*, 42(2), 307-316.
- Thompson V. (1994). An IV therapy teaching tool for children. *Pediatric Nursing*, 20(4), 351-355.
- Tilbrook A, Dwyer T, Reid-Searl K, Parson JA. (2017). A review of the literature-the use of interactive puppet simulation in nursing education and children's healthcare. *Nurse Education in Practice*, 22, 73-79.
- Vantrilok ve Kukla. (2020). Erişim tarihi: 10.06.2021, <https://www.devlette.com/wp-content/uploads/2017/12/vantrolog-olmak-istiyorum.jpg>.
- Vroomen J, De Gelder B. (2004). Perceptual effects of cross-modal stimulation: ventriloquism and the freezing phenomenon. Calvert GA, Spence C, Stein BE editors, *The Handbook of Multisensory Processes*, Netherlands: MIT Press, p. 141-150.
- Whitson BJ. (1972). The puppet treatment in pediatrics. *American Journal of Nursing*, 72(9), 1612-1614.
- William Li HC, Lopez V, Lee TLI. (2007). Effects of preoperative therapeutic play on outcomes of school-age children undergoing day surgery. *Research in Nursing & Health*, 30(3), 320-332.
- Zahr LK. (1998). Therapeutic play for hospitalized preschoolers in Lebanon. *Pediatric Nursing*, 24(5), 449-454.